

?Organitzacions que creen valor social: els 50 anys de la Fundació Bofill

«Tant de bo el país disposés d'altres organitzacions similars en d'altres àmbits de la vida social i les polítiques públiques»

El director de la Fundació Jaume Bofill, Ismael Palacín | ACN

L'efemèride ha passat desapercebuda pel gran públic. Però no per això és menys rellevant i precisament per aquesta desconexió cal fer-la visible. La Fundació Jaume Bofill (<https://www.fbofill.cat/>) ha celebrat 50 anys d'història. Es tracta d'una fundació privada creada l'any 1969, en ple tardor franquisme i enmig d'un moment històric d'efervescència social i política al món occidental. La Fundació pretén promoure el coneixement, la reflexió i el debat al nostre país i advoca, alhora, per la transformació social. La seva visió actual és ben clarificadora en aquest sentit: esdevenir una institució capacitada per a la detecció de les qüestions més rellevants de l'escenari social amb l'objectiu de generar coneixement útil per a l'acció.

La mateixa Bofill explica el que anomena com a "preocupacions fundacionals": estimular els valors de la democràcia i de la participació entre els conciutadans, promoure models socials i polítics que afavoreixin la igualtat social i contribuir a l'afirmació nacional de Catalunya. Pels que no la coneixeu, ha anat transitant des de l'anàlisi social ampli (sociologia, polítiques socials i culturals, equitat i desigualtats) a focalitzar-se al voltant de l'educació, les polítiques educatives i el seu context social a Catalunya. Sens dubte, amb els pas dels anys, ha esdevingut un *think tank* referent en l'àmbit educatiu. La decisió de focalitzar-se en les polítiques educatives va ser

derivada d'entendre que al segle XXI l'educació és la clau de volta per generar un país amb una cultura política madura, de qualitat democràtica i que pugui superar les desigualtats i integrar a tots els ciutadans i ciutadanes.

El que m'interessa destacar de la Bofill és la seva idiosincràsia organitzativa i el seu rol estratègic. Efectivament, jo la defineixo com una organització de *frontera* que crea valor social, en aquest cas en l'àmbit educatiu. Organització de *frontera* perquè pretén generar una xarxa de coneixement i connectar els diversos actors del sistema educatiu: les administracions públiques, els centres docents i escoles, les famílies, les institucions socials i culturals, els ens locals, les universitats i centres acadèmics i de recerca, etc. Exerceix una funció de ròtula institucional molt necessària i al mateix temps complexa, que mira de trencar les barreres entre organitzacions per justament crear valor afegit. La Fundació Bofill no és un centre de recerca ni un departament universitari; tampoc pretén suplantar la funció de l'administració pública en l'àmbit educatiu. No és una proveïdora de serveis educatius. És, sobretot, un node de connexió, de difusió del coneixement, de debat i proposta per fer avançar l'educació i la societat catalana. I en aquesta funció intersticial trobem la seva fortalesa. Cal destacar, en aquest sentit, que la Bofill ha sabut caminar al llarg dels anys, amb encert, amb uns patronats independents i proactius que l'han fet créixer i consolidar-se, així com amb directores i equips tècnics altament professionals que l'han permès fer un pòsit de bon govern i encertada gestió, àgil i atenta a les necessitats i demandes del sector educatiu. La mateixa Fundació afirma que l'organització, més enllà de l'equip tècnic propi, la constitueix, de facto, una extensa xarxa d'expertes i experts (acadèmics, tècnics de les administracions, analistes, *practitioners*, activistes) que són els que aporten el coneixement per a fer prospectiva i anàlisi i dur a terme iniciatives de canvi.

En ocasions he manifestat públicament que tant de bo el país disposés d'altres organitzacions similars en d'altres àmbits de la vida social i les polítiques públiques. Per exemple, en l'àmbit dels serveis socials. Aquest tipus d'organitzacions tracten de convertir el coneixement en quelcom útil per a l'acció pública; fomenten l'avaluació per a la presa de decisions informada; posen en pràctica projectes estratègics multi actor pel bé del sector; generen debats col·lectius en àmbits estratègics de present i de futur; fan d'antena a l'hora d'estudiar les polítiques i les pràctiques en d'altres països i sistemes. Exactament tot el que intenta dur a terme la Fundació Jaume Bofill. Segons els meu judici, amb una encertada orientació i amb resultats més que satisfactoris.

Alguns dels exemples que il·lustren la tasca de la Fundació en l'àmbit educatiu a casa nostra són les publicacions, siguin periòdiques com l'Anuari de l'educació o monogràfiques, i que compten amb els especialistes i experts acadèmics de les diverses temàtiques analitzades. També projectes de llarg recorregut com l'impuls de les escoles Magnet (entre institucions i escoles), el programa Lexcit per promoure la lectura entre els infants i joves o la participació en el programa Escola Nova 21 d'innovació educativa. En l'anàlisi d'impacte de les polítiques i pràctiques educatives, tals com la sèrie d'estudis *Què funciona en educació?* En el treball de xarxa, connectant actors i transferint coneixement entre ells: per exemple, el foment dels *EdCamps*, la *Crida Educació 360*, l'impuls de l'Aprenentatge Servei o les jornades i debats periòdics. O en l'estudi i la proposta en aspectes clau com l'equitat educativa, les desigualtats i la segregació, o els horaris educatius, entre d'altres.

Com a societat ens convé reconèixer i donar suport a organitzacions com la Fundació Bofill. En aquest cas, amb una història de cinquanta anys en l'àmbit del coneixement, la reflexió i l'acció concertada educativa. Organitzacions de *frontera* que creen valor social. Amb rigor i alhora amb independència. La seva visió i la seva tasca fan créixer la democràcia, generen coneixement intersticial, eixamplen el teixit social i el fan més robust. Per molts anys.